

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 161/14

V Lucemburku dne 26. listopadu 2014

Rozsudek ve spojených věcech C-22/13, C-61/13, C-62/13, C-63/13
a C-418/13

Raffaella Mascolo a další v. Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della
Ricerca

Italská právní úprava pracovních smluv na dobu určitou ve školství je v rozporu s unijním právem

*Neomezené obnovování těchto smluv za účelem pokrytí trvalých a dlouhodobých potřeb státních
škol není odůvodněné.*

Italská právní úprava stanoví systém zastupování pedagogických a administrativních pracovníků státních škol. Podle tohoto systému jsou mj. pracovní místa skutečně uprázdněná a volná před 31. prosincem obsazována ročními zástupy „do doby, než proběhnou výběrová řízení“. Tyto zástupy jsou obsazovány na základě seznamů vhodných uchazečů, na nichž jsou podle data zápisu seřazeni učitelé, kteří uspěli ve výběrovém řízení, ale nezískali stálé pracovní místo, jakož i učitelé, kteří se zúčastnili kurzů pro dosažení pedagogického minima na školách zaměřených na pedagogicko-výchovné dovednosti. Učitelé zajišťující takové zástupy mohou získat stálé místo na základě pracovních míst, které jsou k dispozici, a svého postupu v uvedených sezonech. Stálé místo může být rovněž přímým výsledkem úspěchu ve výběrovém řízení. Konání těchto výběrových řízení bylo nicméně v letech 1999 až 2011 přerušeno.

Raffaella Mascolo, Carla Napolitano, jakož i další osoby byly přijaty do veřejných vzdělávacích zařízení jako pedagogičtí a administrativní pracovníci na základě po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou. Pracovali po různě dlouhé doby, přičemž během pětiletého období nebyli nikdy zaměstnání na méně než 45 měsíců. Tito pracovníci, kteří považovali tyto smlouvy za protiprávní, se obrátili na soud a požadovali změnu svých smluv na pracovní poměry na dobu neurčitou, své přijetí na stálé místo, úhradu platů za dobu mezi skončením platnosti jedné smlouvy a vstupem v platnost další, jakož i náhradu vzniklé škody.

Corte costituzionale (italský ústavní soud), jakož i Tribunale di Napoli (soud v Neapoli) se Soudního dvora tázaly, zda je italská právní úprava v souladu s rámcovou dohodou o pracovních poměrech na dobu určitou¹, a zejména zda tato dohoda umožňuje obnovování pracovních smluv na dobu určitou za účelem obsazení uprázdněných a volných pracovních míst do doby, než proběhnou výběrová řízení k přijetí stálých pracovníků státních škol, aniž jsou stanoveny konkrétní lhůty pro dokončení těchto výběrových řízení a současně je vyloučena jakákoliv náhrada újmy utrpěné z důvodu takového obnovování.

V dnešním rozsudku Soudní dvůr nejprve připomíná, že **rámcová dohoda zahrnuje** všechny zaměstnance a nerozlišuje podle toho, zda jsou zaměstnání zaměstnavatelem ve veřejném či soukromém sektoru ani podle oboru činnosti. Rámcová dohoda se tedy uplatní na **zaměstnance** – pedagogické nebo administrativní pracovníky – **přijaté v rámci ročních zástupů ve veřejném školství**². Aby nedocházelo ke zneužívání po sobě jdoucích smluv na dobu určitou, ukládá rámcová dohoda³ členským státům, aby především přijaly alespoň jedno z následujících opatření:

¹ Rámcová dohoda uzavřená dne 18. března 1999 a tvořící přílohu směrnice Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS (Úř. věst. L 175 s. 43).

² Rozsudky Soudního dvora ze dne 4. července 2006, Adeneler a další (věc [C-212/04](#), viz rovněž TZ č. [54/06](#)), ze dne 23. dubna 2009, Angelidaki a další (věci [C-378/07](#) a [C-380/07](#)), a ze dne 11. dubna 2013, Della Rocca (věc [C-290/12](#)).

³ Rámcová dohoda naopak nestanovuje obecnou povinnost členských států změnit pracovní smlouvy na dobu určitou na smlouvy na dobu neurčitou (rozsudek Soudního dvora ze dne 3. července 2014, Fiamingo v. Rete Ferroviaria Italiana SpA, věc [C-362/13](#), viz [TZ 92/14](#)).

stanovily **objektivní důvody ospravedlňující obnovování smluv**, stanovily **nejdelší možné celkové trvání smluv** nebo omezily **počet obnovení těchto smluv**. Kromě toho k zaručení plné účinnosti rámcové dohody musí být v případě zneužití po sobě jdoucích smluv na dobu určitou uplatněna **sankční opatření**. Tato opatření **musí být přiměřená, účinná a odrazující**.

Opatření k předcházení zneužívání

Italská právní úprava nestanoví žádné opatření omezující maximální celkové trvání smluv nebo počet jejich obnovení a nestanoví ani rovnocenná opatření. Za těchto podmínek musí být obnovení založeno na „objektivním důvodu“, např. konkrétní povaze úkolů, jejich vlastnostech nebo naplňování legitimního cíle sociální politiky.

Podle Soudního dvora představuje dočasné nahrazování pracovníků na základě sociální politiky (nepřítomnosti z důvodu nemoci, rodičovské dovolené, mateřské dovolené nebo jiného volna) objektivní důvod opravňující k uzavření smlouvy na dobu určitou.

Soudní dvůr rovněž uvádí, že vzdělání je základním právem zaručeným ústavou Italské republiky, která tomuto státu ukládá zajistit, aby byl ve školství trvale respektován odpovídající poměr učitelů a žáků, což závisí na mnoha faktorech, z nichž některé lze jen obtížně kontrolovat nebo předvídat. Takové faktory svědčí o zvláštních nárocích na flexibilitu, které mohou objektivně odůvodnit využívání po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou.

Stejně tak Soudní dvůr připouští, že pokud členský stát vyhrazuje ve školách, které sám řídí, přístup ke stálým místům prostřednictvím jmenování zaměstnanců, kteří uspěli ve výběrovém řízení, může být rovněž objektivně odůvodněno to, aby do dokončení těchto výběrových řízení byla pracovní místa obsazována prostřednictvím po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou.

Nicméně pouhá skutečnost, že vnitrostátní právní úprava umožňující právě obnovování po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou za účelem ročních zástupů na uprázdněných a volných místech do doby, než proběhnou výběrová řízení, může být odůvodněna „objektivním důvodem“, nemůže, ačkoli italská vláda tvrdí opak, postačovat k tomu, aby ji uváděla do souladu s rámcovou dohodou, jeví-li se, že konkrétní použití této právní úpravy ve skutečnosti vede ke zneužívání po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou. Tak je tomu, pokud jsou tyto smlouvy využívány k uspokojování stálých a trvalých personálních potřeb státních škol.

Soudní dvůr přitom uvádí, že v posuzovaných případech je doba nutná ke jmenování pedagogických pracovníků na stálé místo v rámci tohoto režimu velice proměnlivá a nejistá, jelikož toto jmenování závisí na náhodných a nepředvídatelných okolnostech. Přijetí na stálé místo postupem pedagogických pracovníků v seznamu vhodných uchazečů totiž závisí na celkové délce pracovních smluv na dobu určitou, jakož i na pracovních místech, která se mezitím uprázdnila. A dále není stanovena žádná konkrétní lhůta pro uskutečnění výběrových řízení. Z toho plyne, že italská právní úprava, třebaže formálně omezuje využívání pracovních smluv na dobu určitou za účelem zajištění ročních zástupů na uprázdněných a volných místech ve státních školách pouze na dobu, než proběhnou výběrová řízení, neumožňuje zajistit, aby konkrétní uplatnění objektivních důvodů bylo v souladu s požadavky rámcové dohody⁴.

Mimoto rozpočtové důvody samy o sobě nepředstavují cíl sledovaný sociální politikou, a tudíž nemohou odůvodňovat absenci jakéhokoliv opatření k předcházení zneužívání po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou.

V důsledku toho **italská právní úprava neobsahuje opatření k předcházení zneužívání po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou**.

Opatření k postihu zneužití

⁴ Podle jednotlivých roků a zdrojů bylo přibližně 30 %, či dokonce 61 % administrativních, technických a pomocných pracovníků ve státních školách zaměstnáno na základě pracovních smluv na dobu určitou. Mezi roky 2006 a 2011 představovali pedagogičtí pracovníci těchto škol s uvedenými smlouvami 13 % až 18 % všech zaměstnanců. Mezi roky 2000 a 2011 neproběhlo žádné výběrové řízení.

Italské právní předpisy vylučují náhradu újmy plynoucí ze zneužívání po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou ve školství. Neumožňují ani přeměnit tyto smlouvy na smlouvy na dobu neurčitou.

Okolnost, že pracovník zajišťující zástupy může získat smlouvu na dobu neurčitou stát pouze přijetím na stálé místo na základě postupu v seznamu vhodných uchazečů, je náhodná, a není tedy postihem dostatečně účinné a odrazující povahy k zajištění plné účinnosti norem přijatých na základě rámcové dohody.

Soudní dvůr zdůrazňuje, že i když školství vykazuje vysokou potřebu flexibility, neumožňuje to italskému státu vyhnout se povinnosti stanovit vhodné opatření, které by řádně postihovalo zneužívání po sobě jdoucích smluv na dobu určitou.

Z těchto důvodů došel Soudní dvůr k závěru, že **rámcová dohoda o pracovních poměrech na dobu určitou nepřipouští právní úpravu, která** do doby, než proběhnou výběrová řízení na přijetí stálých zaměstnanců státních škol, **umožňuje obnovování pracovních smluv na dobu určitou za účelem obsazení uprázdněných a volných míst pedagogických, jakož i administrativních, technických a pomocných pracovníků, aniž jsou stanoveny konkrétní lhůty pro dokončení těchto výběrových řízení, a současně vylučuje, aby tito pracovníci mohli získat náhradu újmy, kterou utrpěli z důvodu takového obnovování.**

Tato právní úprava totiž neobsahuje objektivní a transparentní kritéria k ověření toho, zda obnovení takových smluv opravdu odpovídá skutečné potřebě, je způsobilé dosáhnout sledovaného cíle a je za tímto účelem nezbytné. Nestanoví ani jiná opatření k předcházení a postihování zneužívání takových smluv.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106